

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.387/2016/7. szám

A Dr. Patyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Patyi Tímea) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. augusztus 10. napján kelt 11.P.20.588/2016/6. számú ítélete ellen a felperes által 7. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege helyesen 51 847 (ötvenegyezer-nyolcszáznegyvenhét) Ft, míg az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték 207 389 (kettőszázhetezer-háromszáznyolcvankilenc) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 80 000 (nyolcvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 271 110 (kettőszázhetvenegyezer-száztíz) Ft másodfokú eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolta az **(gépjmű frg.rs.-a)** forgalmi rendszámú Kia Rio 1.4. típusú gépjárművet bruttó 2 991 000 Ft vételárért. A vételárból 2 691 900 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(alperes jogelődje)** Zrt.-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. július 11. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést (szerződésszám: **(kölcsönszerződés száma)**.) kötöttek. A felek az egyedi szerződésben 36 005 Ft-ban határozták meg a havi törlesztőrészek összegét, ezen kívül - többek között - rögzítették a törlesztőrészek számát (120 hónap), azaz a futamidőt, továbbá az összes törlesztőrészlet összegét (4 320 600 Ft), és a teljes hiteldíjmutató (THM) százalékos mértékét (11,41 %). A szerződés szerint a kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és a kamatváltozás II.) elszámolásának módja az ún. havi fix konstrukció volt.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- **I.7.: „Havi Fix konstrukció:** Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény."
- **I.17.: „Mértékadó devizanem:** az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra."
- **I.22.: „Árfolyam:** a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam"
- **I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény:** Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."
- **I.24.: „Mértékadó árfolyam:** a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján"
- **I. 25.: „Kamatváltozás:**
- b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás):** a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

$$\text{Kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1).$$
- **V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euro esetében a mindenkori intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euro keresztárfolyamának változása.**

Az alperes 2014. július 14. napján - augusztus 6. napjára - felmondta a szerződést.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (továbbiakban: DH2. tv.) szerinti, a perbeli kölcsönszerződésre vonatkozó elszámolást 2015. május 6. napján elkészítette, abban az ügyleti kamat induló mértékét 11,05 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes, másodlagosan részleges érvénytelenségére alapítottan annak megállapítását kérte, hogy a fennálló tartozása 732 272 Ft. A szerződés egésze érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), e) és c) pontjaiban foglaltakra alapította. Arra hivatkozott, hogy az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön és a havi törlesztőrészek devizában meghatározott összegét, továbbá az ügyleti kamat és a késedelmi kamat induló százalékos mértékét. A szerződés részleges érvénytelenségére vonatkozó másodlagos kereset tekintetében előadta, sem az egyedi szerződés, sem az Üsz. nem tartalmaz az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseket. Véleménye szerint abból, hogy a szerződés svájci frank alapú, még nem állapítható meg, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat kizárólag őt terheli, és annak nincs felső határa, erre figyelemmel a „mértékadó devizanem: CHF" rendelkezés, valamint az Üsz. I.18.a., IV.5., IV.7., VII.1., VII.3., VIII.1.a., b., XI.3.d., XI.4., XII. rendelkezése tisztességtelen. Hivatkozott a fentiekén túl az opciós szerződés IV. pontja érvénytelenségére, aminek indokaként azt jelölte meg, hogy az alkalmas arra, hogy az opciós jog gyakorlására a törvény által biztosított 5 éves időtartamot

meghosszabbítsa. A teljes érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte akként, hogy a 2 691 900 Ft kölcsönt a futamidőre járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti kamattal (jegybanki alapkamattal) legyen köteles megfizetni. Ennek eredményeként számítása szerint az alperesnek a 120 hónap futamidőre 3 586 722 Ft járna, amelyből 2015. február 1. napjáig már megfizetett 2 854 450 Ft-ot, így a fennmaradó tartozása 732 272 Ft. Ugyanilyen elszámolás és eredmény mellett a másodlagos kereseti kérelme jogkövetkezményeként az érvénytelen szerződési pontok szerződésből történő kihagyását kérte.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt elismerte, hogy az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra. Álláspontja szerint azonban ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét, azt 11,05 %-ban határozza meg. Számításai szerint az összes törlesztőrészlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, ebből kifejezhető a kamat százalékos mértéke, ekként a kamatláb meghatározásának hiánya, mint érvénytelenségi ok kiküszöbölhető a szerződés érvényessé nyilvánításával. Ezen kívül hivatkozott arra, hogy a felperes által tovább már nem vitatott, felülvizsgált elszámolásban az az induló ügyleti kamat mérték szerepel, amelyet a szerződés adatai alapján kiszámolt. Az elsődleges kereset kapcsán egyebekben hangsúlyozta, a törlesztőrészletet és a kölcsön összegét nem kellett devizában is meghatározni, mert az - a szerződés rendelkezései alapján - kiszámítható.

Kiemelte, a felperes kifejezetten vállalta az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget az Üsz. V.6. pontja alapján, ezirányú kötelezettsége az Üsz. egyéb rendelkezéseiből is egyértelműen következik.

Egyebekben vitatta, hogy a szerződés és az Üsz. felperes által támadott pontjai tisztességtelenek, ezáltal érvénytelenek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével érvényessé nyilvánította a kölcsönszerződést akként, hogy az éves induló ügyleti kamat mértékét 11,05 %-ban határozta meg. Megállapította továbbá, hogy az Üsz. IV.7.pontja, a VII.1. pont utolsó fordulata, a VII.3. pont első francia bekezdése, valamint a VIII.1.a., b., XI.4. és a XII.1. pontjai érvénytelenek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest az állam javára 16 150 Ft eljárási illeték, a felperest pedig az alperes javára 76 200 Ft perköltség megfizetésére. Az ítélet indokolása szerint a per tárgyát képező szerződés deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés. A Kúria 6/2013. PJE határozatának indokolására utalva az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, a szerződés létrejöttét, illetve érvényességét nem befolyásolja az a körülmény, hogy abban a kölcsön- és a törlesztőrészletek svájci frankban kifejezett összege nem került rögzítésre, mert ezek az adatok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak.

Álláspontja szerint a szerződés részleges érvénytelenségét okozta, hogy a szerződéskötéskor érvényes - induló - ügyleti kamat százalékos mértékben nem került feltüntetésre a szerződésben. Kifejtette azonban, a kamat nemcsak akkor tekinthető meghatározottnak, ha azt a felek összegszerűen, vagy százalékos formában feltüntették a szerződésben, hanem akkor is, ha az a szerződés adataiból kiszámítható. Álláspontja szerint az összes törlesztőrészlet összegét csökkentve a kölcsön összegével, az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározható, ezt az alperes 11,05 %-ban jelölte meg, amely egyezik a törvényi elszámoláshoz kapcsolódó részletes kimutatás 1. sz. mellékletében feltüntetett induló ügyleti kamattal, ezért - kiküszöbölve az érvénytelenségi okot - ezek figyelembevételével nyilvánította érvényessé a szerződést.

A kockázatfeltárás hiányára alapított keresetre vonatkozóan hangsúlyozta, hogy bár külön kockázatfeltáró nyilatkozat a perbeli esetben nem készült, a szerződésből és az ahhoz kapcsolódó Üsz. rendelkezéseiből, így különösen a fix devizakonstrukcióra vonatkozó feltételekből, továbbá a

„mértékadó devizanem" kitételből továbbá az Üsz. I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b.,c. és a V.6. pontjaiból gondos átolvasás és megfelelő értelmezés mellett egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amely kizárólag a felperest terheli. Megítélése szerint az Üsz. árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezései átláthatóak, érthetőek, ezért nem tisztességtelenek.

Az Üsz. egyes rendelkezései érvénytelenségére vonatkozóan utalt a közérdekű per (Szegedi Törvényszék 13.P.21.224/2012/35., Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.750/2013/6., Kúria Gfv.VII.30.204/2014/6., Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.961/2014/3. számú ítélet) megállapításaira.

Rámutatott, miután az ügyleti kamat miatti érvénytelenség elhárult, ugyanakkor az Üsz. érvénytelenné nyilvánított rendelkezései nem váltanak ki joghatást a felek közötti elszámolásra vonatkozóan, az elszámolásnak nem volt jogalapja, emiatt azt mellőzte.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezési érvelése szerint a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított érvénytelensége megállapítható, hiszen a kölcsönszerződés a törlesztőrészletek összegét devizában nem tartalmazza, és az nem is számítható ki a szerződés rendelkezéseiből. Ezen kívül hangsúlyozta, az alperes az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget, emiatt a szerződés ugyancsak érvénytelen. Ismét utalt e körben a Kúria 6/2013. PJE határozatában és az 1959-es Ptk. 205 § (3) bekezdésében írtakra. Kiemelte, a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és a fogyasztói kölcsönszerződések esetén - mint amilyen a perbeli is - a Hpt. 203. §-a többlettájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára az árfolyamkockázattal összefüggésben. Ennek az ún. kockázatfeltáró nyilatkozatnak kellett tájékoztatnia a fogyasztókat arról, hogy mit kell árfolyamkockázat alatt érteni, és hogy ennek mi a hatása törlesztőrészletekre. Hangsúlyozta, a perbeli jogügylethez nem kapcsolódott külön kockázatfeltáró nyilatkozat, a szerződés és az annak részét képező Üsz. rendelkezései pedig nem felelnek meg a külön törvény szerint e körben előírt követelménynek, így azokból az átlagos, kellően körültekintő fogyasztó nem kaphatott kellő információt az árfolyamkockázatról. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte a saját számításai figyelembevételével elvégzett elszámolás szerint.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet felperesi fellebbezéssel érintett részében annak helybenhagyására irányult, fenntartotta az elsőfokú eljárás során az érdemi védekezésében kifejtetteket.

A fellebbezés **alaptalan.**

Az elsőfokú bíróság a tényeket helyesen állapította meg, azokból az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, okszerű következtetéseket vont le. Az ítéltábla egyetért a döntés indokaival is, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel érintett rendelkezéseit - az elsőfokú eljárási illetékre vonatkozó rendelkezések pontosítása mellett - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéltábla a fellebbezésben foglaltak kapcsán az alábbiakat emeli ki:

A peres felek szerződése - mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által

folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztőrészek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és annak törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és a lerovó pénznem eltér egymástól: a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összecsúszva a kölcsön összegét, vagy azt a forint összeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mint ahogy azt a Kúria 6/2013. számú PJE határozata III/1. pontja is kifejti, mindkét mód alkalmas a kirovó tartozás egyértelmű meghatározására. A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott összeg, illetve a törlesztőrészek összege devizában meghatározva tételesen szerepeljen a szerződésben, hanem az is elég, ha ezek a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az 1/2016. számú PJE határozatában, melynek 2. pontja rögzíti, a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ideérve a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztőrészek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztőrészek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, azaz az egyes törlesztőrészek esedékességekor pontosan meghatározható. Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen tartalmazza a törlesztőrészek számát és havi összegét a lerovó pénznemben (forint), az Üsz. I/24. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható, hogy a törlesztőrészlet a kirovó pénznemben (CHF-ben) milyen összegű. Minderre figyelemmel - bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön- és a törlesztőrészek összege is devizában, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában előírt követelményeknek, mert tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat is.

A felperesnek az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányára illetőleg nem megfelelő voltára történő hivatkozása változatlan volt a fellebbezésben. A 2/2014. PJE határozat első pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött deviza hitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk.

200. § (2) bekezdésére - alapítottnak nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következetes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V/6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így a szerződés „mértékadó devizanem CHF” és „fix devizakonstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelzi, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az Üsz. I.7., 22., 24., 25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg, hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogyha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I/23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), áttanulmányozza a szerződés szövegét, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE.).

Az tény, hogy az alperes a Hpt. 203. §-ában előírt külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem íratott alá a felperessel, azonban ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A felperes - jogi képviselője útján - azt a kérdést vetette fel az elsőfokú eljárás során, hogy az alperes nevében eljáró kereskedő milyen módon adhatta volna kellő tájékoztatást e körben a felperesnek, hogyan tárhatta volna fel a kölcsönszerződés kockázatait, ha semminemű ez irányú képesítéssel nem rendelkezett. Ugyanakkor arra nem hivatkozott, és a per egyéb adataiból sem volt megállapítható, hogy olyan tájékoztatást kapott esetleg az alperes szerződéskötéskor eljáró képviselőjétől, amelyből kiindulva alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás nem valós, esetleg nem őt terheli, vagy csak korlátozottan kell azt viselnie.

Mindebből arra vonható le következtetés - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt az ítélete indokolásában -, hogy a felperes nem járt el az átlagos fogyasztótól elvárható körültekintéssel, amikor a szerződést megkötötte, ezért az árfolyamváltozás viselésével kapcsolatos szerződési rendelkezések tisztességtelenségére nem hivatkozhat megalapozottan.

Miután a szerződés érvénytelenségére alaptalanul hivatkozott a felperes, nem vonható le az érvénytelenség jogkövetkezménye sem, így alaptalannak bizonyult a felperes marasztalásra irányuló keresete és e körben a fellebbezése.

Az ítélet tábla az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróság által megállapítottához képest eltérően határozta meg, az alábbiakra figyelemmel:

A felperes eredeti kereseti kérelmében a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte, amely kereseti kérelem alapján - figyelemmel a Kúria 5/2013. számú Polgári jogegységi határozatában foglaltakra - a pertárgy értéke a szerződésben kikötött ellenszolgáltatás értéke, azaz az egyedi szerződésben megjelölt összes törlesztőrészlet összege, 4 320 600 Ft.

Az így megállapított elsőfokú pertárgyérték alapján, figyelemmel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára - 20-80 % (a felperesre terhesebben) -, az ítélet tábla a Pp. 253. § (2) bekezdése 2. mondatában foglalt rendelkezés alapján pontosította az elsőfokú ítélet kereseti illeték viselésére vonatkozó rendelkezését.

Az ítélet tábla a másodfokú perértéket 3 388 878 Ft-ban határozta meg (4 121 150 Ft a felperesnek az alperes által nyilvántartott jelenlegi tartozása, amelyből kivonandó a 732 272 Ft elismert tartozás).

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a fentiek szerint meghatározott pertárgyérték alapján az alperes másodfokú eljárással kapcsolatos - ügyvédi munkadíjból álló - perköltségének megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2)bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a szerint határozta meg.

A másodfokú eljárás során felmerült és a felperes személyes (részleges) költségmentessége folytán az állam által előlegezett illetéket az állam viseli az alaptalanul fellebbező felperes helyett, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján.

Szeged, 2017. január 31.

Dr. Szeghő Katalin sk.. Tóth Gabriella sk.

a tanács elnöke

előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.

táblabíró